

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . . . 5— „
četrt leta . . . . . 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo na

VI. redni občni zbor

Učiteljske tiskarne v Ljubljani
registrirane zadrage z omejenim jamstvom

dne 5. maja 1912 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o združenem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika „Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani.“
3. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za l. 1911.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Prememba pravil.
7. Volitev upravnega sveta.
8. Volitev nadzorstva.
9. Slučajnosti.

Šolski vrtovi in njih oskrbniki.

Deželni šolski svet nas je pred kratkim razveselil s tiskano poslanico „Vsem krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom“ glede šolskih vrtov. Ta navodila za šolske vrte obsegajo 10 točk in so pravzaprav le kopija navodil za šolske vrte iz leta 1895. Razlikujejo se največ le v tem, da se je referent l. 1895. oziral na mizerno gmotno stanje učiteljstva in priznal v zadnji točki, da je treba nekoga, ki bi vsaj za večje izdatke učitelju nudil gmotne podpore.

Naš referent je v tem najnovejšem razglasu (razglas dež. šol. sveta z dne 12. marca 1912, št. 1684) uvidel kot prvo in najnujnejšo potrebo, da je v uvodu k navodilom učiteljstvo ozmerjal, češ, „da zanemarja svoje dolžnosti, da uporablja vrt v zgolj zasebne namene“ itd., pravne razmere učitelja pa (nagrade in podpore, odškodnine ob preselitvi itd.) je prešel s prazno obljubo „preureditve“.

Oglejmo si ta pavšalni ukor, naslovljen kranjskemu učiteljstvu, malo natančneje, poizkusimo tudi poiskati olajševalne momente zanj! Prepričan sem, da bi prišel sestavitelj teh navodil po treznem premisleku do prav istih nazorov, ko ne bi mož sedel za zeleno mizo. A tako je pa nezmotljiv, njegovih odredb se morajo učitelji-vrtnarji strogo držati in naj je ta „novorojenec“ še tako pone-srečen; manjka mu najpotrebnejšega: življenja.

Učitelji „vobče zanemarjajo šolske vrtove in jih vedno bolj odtežajo svojemu pravemu namenu.“ — Dajte učitelju pošteno plačo, ne citirajte mu vseh mogočih paragrafov, le § 55. puščate v miru, potem se mu ne bo treba „pehati“ za postranskimi

zaslužki“ in imel bo več časa in veselja do dela na šolskem vrtu. Vplivajte na krajne šolske svete, da bodo beraške podpore za šolske vrtove — po 20 do 50 K, časih tudi nič — zvišali primerno izdatkom, razdeljajte nagrade in podpore iz državnih in deželnih zakladov tako, da bodele upoštevali resnične uspehe in delo, ne pa politiško prepričanje in agitatorstvo za gotovo stranko, potem bodo šolski vrtovi kmalu drugačni!

Dokler bo pa moral učitelj s posojili kriti izdatke za življenske potrebe, dotlej ne bo prva in zadnja misel šolski vrt, ne bo nasajal v vrtove olepševalnih grmičev, ne bo tičal samo v drevesnici in sadovnjaku, ne bo rval vsake travice iz potov, za nujnije delo bo smatral saditi „prepovedane poljske pridelke in zelenjad“, ker se mu sicer lahko prigodi, da bo stal prazen lonec na ognjišču! Kdo bolj krši zakon, ali oblast, ki izdaja pomankljive odredbe, ali učitelj, ki se teh ne more držati?!

„Smotrenega postopanja ni nikjer opaziti, vse obdelovanje na šolskem vrtu in njega uporaba pri pouku je zavisna le od slučaja in dobre volje dotičnega šolskega voditelja.“ — Če smatramo to tiskano navodilo za vzor smotrenega postopanja, bi vprašali v vsi ponižnosti g. referenta le še to: Kje dobiti za vse delo primernega pokritja? Stroški za tako delo in oskrbovanje niso tako majhni, kar bo referent še gotovo vedel iz svoje izkušnje. Brez denarja danes ni nikjer nič, tudi „smotrenega postopanja“ ne.

Kako naj učitelj postopa „smotreno“? Učiteljske ga ni izobrazilo ne teoretično, še manj pa praktično. Ali se briga znabiti za izobrazbo učiteljskega naraščaja kako strokovno društvo? Ali ne bi g. referent posvetil s svojo lučjo tudi v ta kot?

Poreče mi znabiti: Kaj pa naši počitniški tečajni? Misel teh prireditelj je bila znabiti dobra, o izvedbi tega ne moremo trditi. V kurze sprejemajo ali kar odredbenim potom pošiljajo mlade učitelje, ki nimajo prav nikake prakse, in tudi take, ki šolskih vrtov niti nimajo. Kje naj slednji pridobljeno znanje praktično uporabljajo? Znan mi je slučaj, da je učitelj z lepo urejenim vrtom in z dobro prakso želel izpolniti svoje znanje v takem kurzu; a ni bil sprejet. Poslali so v kurz učitelja iz iste šole — ki seveda nima nikake prakse in ne vrta — ki si je pridobil tako praktično znanje, da zdaj niti požlahtnevat ne zna.

Če je imel učitelj dobro voljo in si je nabavil na svoje stroške — krajni šolski sveti so gluhi za take izdatke — strokovnih knjig, študiral in poizkušal praktično na vrtu, je po večletni praksi res dosegel nekaj lepih uspehov, zavisno je torej obdelovanje na šolskem vrtu in njega uporaba od — slučaja. — „Slučaj“ je pa tudi, da imenujejo v zadnjih letih za šolske voditelje izvečina tiste učitelje, ki dobro poznajo konzumna društva in podrobno delo za klerikalno agitacijo, ne poznajo pa šolskega vrta. Ta jim je kos ograjene zemlje, v katero je že zaradi lepšega treba nekaj posaditi, če že ni prednik tega storil. Tem mo-

žem pa navadno manjka „dobra volja“ za delo na vrtu, ker so vezani na delo na drugih poljih.

„Šolskim vodstvom se naroča, da se glede ustanavljanja in oskrbovanja šolskih vrtov strogo ravnajo po sledečih navodilih dotlej, dokler se šolsko-vrtna zadeva zakonitim potom ne preuredi in uveljavijo popolna in točna navodila.“ — Kako mogočno in strogo se glasi ukaz na šolska vodstva, a kako rahlo omenja preuredba šolsko-vrtna zadeve! Preureditev — kakšna — kdaj!? Bojimo se le, da se ta ne bo še tako kmalu izvršila in uveljavila, ali pa tako rešila, kot jo navaja Izvršilni predpis na str. 9. opomba k odstavku 4.

Splošno je znano, kako malo je paragrafov, ki uravnavajo učiteljske gmotne razmere in da je vsaka reforma teh uprav špartansko kratka. Gotovo pa vsak ukaz šolskih oblastij strogo naroča šolskim voditeljem in učiteljstvu, da se ravna po njih. Krajni šolski sveti, občine in deželni odbor, torej korporacije, ki morajo skrbeti za pokritja šolskih potrebščin, teh strogih naročil nimajo. Zato se kaj lahko izognejo vsem „nepotrebnim“ podporam za šolske vrtove. Le učitelj naj se strogo ravna po ukazih, četudi bi ga stalo življenje!

Skrb za ljudskošolskega učitelja je res velika! Šolska oblast mu strogo naroča, da napravlja in vzorno obdeluje drevesnice, sadovnjak, da poučuje dečke — kmetiški naraščaj — umnega sadjarstva, da upravlja šolski vrt vzorno itd., a Kmetijska družba ga kratkomalo brca iz vrst članov. Učitelj gara na šolskem vrtu, opravlja vse zastojne posle pri kmetijski podružnici, poučuje v šoli in odrasle v kmetijstvu, je že od nekdanj navdušeni in skoro edini širitelj idej modernega gospodarstva na kmetih, a gospodje v onih zastojih ga dosledno prezirajo; porabijo ga le za delo, plačo in priznanje pobašejo lahko drugi. Učitelj pa — vedno ponižen — prenaša nepotrebno breme še dalje, ker se boji zamere od desne in leve. Čemu tako brezskrbno tratiti moči? Misli in delaj praktično najprej zase in za svoje, potem šele za obči blagor! Žalostna nam majka!

Kmetijska družba razpošilja sadna drevesca svojim članom — seveda zaradi državnih in deželnih podpor — po 50 h za en komad, privatni sadjarji pa po 1 do 2 K. Kako naj jih daje učitelj-vrtnar? Rednih podpor ni, polovico pridelka (drevesnice) si lasti krajni šolski svet, nekaj treba dati pridnim otrokom. Kaj naj ostane učitelju za štiriletno oskrbovanje in delo? Kje dobi primerno nagrado za ves trud? Pri Kmetijski družbi — preziranje, doma na vrtu — delo. To je res najprimernejše!

Iz dnevnikov vedo tovariši, da so sklenili živinozdravniki izstopiti iz Kmetijske družbe, ker je le ta izključila njih tovariša Ribnikarja. Ali ni na občnem zboru ravno g. Ribnikar najbolj zagovarjal učitelje? Kake posledice izvajamo mi?

Ob koncu se obračam še na slavno uredništvo Učit. Tovarisa, da bi odprlo svoje predale učiteljem-vrtnarjem, ki naj bi temeljito preresetali vse važne strani gmotnega

vprašanja glede šolskih vrtov (podpore, na grade, odškodnine odislim učiteljem itd.), Ta razmotrivanja bi bila gotovo jako važna in bi lahko služila za podlago k preureditvi šolsko-vrtna zadeve. Dvomim pa, da jih bo referent za šolske vrte utegnil kdaj brati.*)
Tovariši! Na snidenje!

Učitelj-vrtnar.

*) Mi radi ustrezemo tu izrečeni želji in vabimo vse učitelje-vrtnarje, naj se pridno oglašajo!

Uredn.

Troje značilnih priznanj.

Nisem ravno navajen prisluškovanja zasebnim pogovorom, če si pa človek le ne more zamašiti ušes, nehote čuje kak zanimiv pomenek.

Prvo priznanje.

Tako pridem pred kratkim v neko gostilno. Pri mizi sede neki — meni do tedaj neznan — župnik, kaplan iz bližnje občine in dva druga gospoda. Sedem k prazni mizi, prebiram časopisje, ne meneč se za pogovore onih gostov. Kar začujem svoje ime. Družba me ni poznala, zato je neženirano debatirala o moji malenkosti. Omenim le najstvarnejše.

Župnik: „In kdo, misliš, bo dobil to mesto?“

Kaplan imenuje mene ter pristavi: „Samo strah ga pa je!“

Župnik: „Koliko pa je bilo kompetentov?“

Kaplan: „Samo on.“

Župnik: „Imajo pa čti ljudje izborna organizacijo!“

Drugo priznanje.

Za velikonočne praznike vstopiva z nekim neznanim gospodom hkratu v vlak. Ker je bilo v vozovih prenapolnjeno, sva morala ostati na hodniku. Iz kupeja ugleda dotedaj neznan mi župnik iz T. mojega soseda ter ga brez pozdrava nagovori:

„Naše suplentke služba bo pa razpisana. Svetoval sem ji, naj se vpiše v Slomškovo Zvezo, a je tako nespametna, da tega noče storiti. Ej, se bo že spametovala, kakor se jih je že mnogo, mnogo drugih, saj vidimo, da le tem potom pridejo do lepih mest.“

Sosed, neznan mi učitelj — izstopil je v Š.: „Tudi jaz sem ji že prigovarjal, a pravi, da ostane značajna in tega koraka nikdar ne stori.“

Župnik: „No, no, saj bi bilo res boljše, da bi bili naši iz prepričanja Slomškarji, a kaj, ko jih je toliko — pravzaprav večina — pri nas le zaradi dobička.“

Sosed: „Jaz jih kaj dobro poznam. Več ko dve tretjini jih je, ki le po vetru obračajo svoj plašč.“

Župnik: „Res je, res! Več ko dve tretjini jih je brez vsakega prepričanja.“

Tretje priznanje.

„No, kako pa je bilo mogoče, da ste dobili tako lepo in za Vas tako ugodno mesto,“ nagovorim znanko.

„Prav lahko je šlo! Nadzornik mi je svetoval, naj se vpišem v Slomškovo Zvezo, pa mesto prav zanesljivo dobim, ker se bo tudi on potrudil zame. Stori la sem

po nasvetu — in v kratkem sem imela dekret v žepu.*

„Kako Vam je pa nova organizacija po godu.“

„Ah! Kaj se menim jaz za njo! H kakemu zborovanju že še pojdem zaradi lepšega. Saj smo vsi enaki.“

Komentarja menda ne potrebujete!

Poziv slovenski napredni javnosti!

V zadnjih dneh smo čitali v slovenskem naprednem časopisju, da delajo Nemci za počitniško zvezo svojega dijaštva. Vrgli so se tudi na slovenske pokrajine in tudi tukaj hočejo dobiti brezplačna prenočišča. Imeli so celo igro v kazini v korist nemškemu dijaštvu, da bi lažje potovalo po slovenski zemlji. Znano nam je, da so nekatere slovenske gostilne dajale že sedaj nemškim dijakom brezplačna prenočišča.

Dobro vemo, kolike važnosti je za dijaka potovanje po lastni domovini, ker je spoznanje te tudi del njegove izobrazbe. Dijak mora poznati svojo domovino, svoj narod, da bo lahko takrat, ko stopi v javnost, delal za njegov prospeh. In pred vsem mora dijak spoznati preprosto ljudstvo, tisto maso ljudstva, ki je najbolj potrebna njegovega dela. Delal bo pa lahko zanje, ako bo poznal njegove razmere, predvsem gospodarske. Spoznal pa bo vse to potom potovanja, če bo v počitnicah hodil po svoji domovini in imel za vse to odprte oči.

Velik pomen potovanja v počitnicah je dijaštvo že samo spoznalo in stopilo je samo med seboj v zvezo. Dijaki so se zavezali dajati drug drugemu brezplačna prenočišča, tvorili so svojo počitniško zvezo, ki pa je bila nepopolna, ker ni bilo mogoče, da bi bili po vsem slovenskem ozemlju dobili dovolj prenočišč. Bilo je tudi nekaj zasebnikov in gostiln, ki so dijakom drage volje priskočili na pomoč in dali prenočišče, kar tudi ni zadostovalo.

Tudi letos že precej časa poseben odbor dela za počitniško zvezo, ki nabira med dijaki prenočišča. Ker pa to ne bo zadostovalo, je dolžnost slovenske napredne javnosti, da pomaga naprednemu dijaštvu, da bo moglo doseči svoje plemenite namene. Prenočišča naj dajo zasebniki, sokolska društva in druga napredna društva, posebno pa gostilne, ki imajo že toliko prostora. Mislimo, da je lahko dati potujočemu dijaku za eno noč prenočišče. Jako važna so tudi prenočišča ob naših obmejnih krajih, ker tja potujejo dijaki posebno radi, da spoznajo naše stanje. Opozorili bi tudi, da imajo klerikalni dijaki svojo počitniško zvezo, katere glavne postojanke so župnišča. Naprednemu dijaštvu je skupna pot s klerikalnim nemogoča, ker naprednega dijaka gotovo vržejo iz klerikalne hiše, posebno hitro še iz župnišča. Da bi se pa napredno dijaštvo moralo med potovanjem na različne načine hliniti, tega ne smemo dopustiti slovenski naprednjaki, ker mladina, ki služi hinavščini, ne more napraviti mnogo dobrega. Zato naj bi se vsi naprednjaki zavedli v tem resnem času in pomagali onim, ki so njihovi. Privatniki, gostilne, sokolska in razna napredna društva, zdramite se in zavedite se svoje dolžnosti. Vsak, ki količkaj more, naj da prenočišče in naj to javi na naslov: „Odbor za počitniško zvezo, Ljubljana, Mestni dom, Prosveta.“

Kdor misli dati prenočišče, naj to javi vsaj do 1. maja, da se potem lahko sestavi seznam brezplačnih prenočišč. Le oni, ki se oglasi o počitnicah s tem seznamom, ki bo obenem služil za legitimacijo, bo dobil prenočišče, ker ta je član počitniške zveze. Še enkrat ponavljamo, da naj se uvažuje velik pomen in velika važnost dijaških stanovanj. Naprednjaki, pokažite tukaj svojo požrtvovalnost in storite svojo dolžnost!

Odbor za počitniško zvezo.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Učiteljski tečaj Slovenske šolske Matice.

Do velike noči se je prijaviło 32 udeležencev, izmed katerih je poslalo prispevek po 20 K naslednjih 25: Janko Toman, nu. Moravče; Iva Sabadin, u. Sv. Ivan - Trst; Šentjerc Ferd., u. Sromlje; Viktorija Bole, u. Sv. Ivan - Trst; Rajko Novak, u. Idrija; Rihard Orel, nu. Šmarje - Goriško; Marija Straus u. Zameško pri Raki; Marija Meble u. Ljubljana; Francka Novak, u. Ledine pri Idriji; Edvard Praprotnik, nu. Miren pri Gorici; Janko Garvas, nu. Kormin; Viktor Gričar, u. Ribnica; Matej Žitko, u. Sodražica; Irma Čok, u. Katinara pri Trstu; Angela Soršak, u. Spod. Šiška; Lina Medic, u. Ljubljana; Milka Klančič, u. Podgora pri Gorici; Tereza Pipan, u. Ročinj, Goriško; Karolina Klemenčič, u. Toplice pri Straži; Angela Orel, u. Zgonik pri Proseku; Jožef Hergouth, u. Skorno pri Šoštanju; Ivanka Lampe, u. Predoslje pri Kranju; Alojzij Urbančič, nu. Vogrsko pri Gorici; Slanica Vilhar, u. Miren pri Gorici; Robert Senica, u. Sv. Jurij ob Taboru.

Da se tečaj zamore vršiti, je treba še vsaj 15 prijav. Zadnji termin za prijave so binkošti, zakaj takrat se morajo storiti zadnji definitivni sklepi glede tečaja. Eventualni prebitek se razdeli koncem tečaja med udeležence po enakih delih.

Odbor S. Š. M.

Slov. šolska Matica. Tisk knjig za leto 1911 se je nekoliko zavlekel, dasi so bili vsi rokopisi pravočasno pripravljeni. — Vsem gg. poverjenikom izreka odbor zahvalo za požrtvovalen trud. — Priprave za počitniški tečaj so v teku. — Za leto 1912 je določil odbor že štiri knjige, in sicer izidejo razen Letopiša botanika, ustavoznanstvo in metodika fizike. Rokopisi so že dovršeni razen nekaterih člankov za Letopis.

Odbor

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje 2. maja t. l. na Groblnem ob pol 11. uri pri gosp. Vugi po sledečem vzpored: 1. Dopisi, 2. O nervoznosti šolske mladine, govori tovariš Štritar, 3. Delovni princip v šoli, podava tovariš Flerè, 4. Razgovor o konferenčnih vprašanjih, 5. Volitev treh delegatov in dveh namestnikov k zborovanju zveze na Ptuj, 5. Slučajnosti.

Zaradi obeda naj se vsak oglasi vsaj dva dni prej pri tovarišu Štritarju pri sv. Vidu, p. Groblno.

Ker zletimo na progo južne železnice, kamor ima marsikateri tovariš ugodno zvezo, vabi domače in tuje učiteljstvo na resno posvetovanje in veseli maj v imenu odbora Toma Kurbus, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za celjski okraj priredi dne 5. majnika t. l. majniški izlet v Žalec. Vzpored: 1. Zjutraj ob 8. ob prihodu celjskega vlaka sestane na kolodvoru; potem ogledovanje žalskih znamenitosti.

2. Ob 11. uri zborovanje v novi šoli. Na dnevnem redu so nujne tekoče društvene zadeve in eventualno podavanje.

3. Skupni obed, h kateremu se naj blagovolji vsak, ki se ga misli udeležiti, vsaj en dan poprej zanesljivo prijaviti pri podpisaneu.

Prvo nedeljo v majniku vsi v Žalec! To nam bodi geslo! Tovariši in tovarišice drugih bratskih društev in drugi gostje nam bodo srčno dobro došli. Na mnogobrojno in prav veselo snidenje kliče Franc Brinar, t. č. predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 5. majnika t. l. točno ob 10. uri v Gornjem gradu po sledečem vzpored: a) nagovor predsednikov; b) zapisnik o zadnjem zborovanju in dopisi; c) pogovor in sklepanje o resolucijah, doposlanih od Zveze sp. št. slov. učiteljev in učiteljic, ref. tov. Kocbek; d) predavanje tov. Zemljica ml. „O našem socialnem vprašanju“, event. kako drugo; e) volitev delegatov k glavni skupščini Zveze v Ptuj; f) slučajnosti.

Tovariši in tovarišice! Zavedajte se, v kakšnih razmerah živimo; omikancev menda ne bo treba opominjati vedno in vedno — a mnogokrat vendar brezuspešno — da, le v slogi je moč! Kar smo dosegli, smo dosegli edino le z lastno močjo, z odločnim svojim skupnim nastopanjem. Pridite tedaj vsi in javite pravočasno svoj prihod tov. Korbanu v Gornjem gradu glede kosila. Najvjudnejše vas vabi odbor.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj je zborovalo dne 7. marca t. l. v Konjicah. — Udeležba je bila jako povoljna. Tovariš predsednik pozdravi navzoče, posebno tovarišico gdč. Kalškovo, ki je pristopila k društvu.

Predsednik nam nato prečita došle dopise.

Tovariš Bobič je na to podal jasno sliko o naši mizeriji. Vso snov je dobro utemeljeval na raznih zgledih. Škoda, da ni bilo navzočih onih, ki so že neštetokrat onemogočili prepotrebno regulacijo učiteljskih plač. Prepričan sem, da bi marsikaterga obdajala gorečica, ki ne privoščijo po-

šteno zasluženega plačila tako važnemu stanu. Škandal! Za vse druge želodce in stanove se najde denar, samo za učiteljstvo ga ni!

Vrhutega pa ni shoda naših nasprotnikov, da bi ne grmelo napram učiteljstvu. Naj si le zapomnijo ti veliki prijatelji, da se nevihta kaj rada povrne na svoje prvotno mesto, da rado trešči tja, kjer je pričelo grmeti. Dovolj je mizerije, te mora biti konec prej ali slej.

Nato je tovariš Časl predaval o izpremembi pravil Zaveze. Ta so bila sprejeta, kakor jih je sestavila Zaveza; le nekaj izprememb se je sprejelo, katere naj bi Zaveza upoštevala pri končni razpravi.

Za prihodnje zborovanje Zveze se je nasvetovalo Slov. Bistrico. Prihodnje zborovanje se vrši prvo nedeljo majnika v Žrečah ali Čadramljah.

Književnost in umetnost

Vabilo na naročbo. Dognana resnica je, da so javni nastopi s šolsko mladino mogočna izpodbuda k marljivosti otrok in k rednemu šolskemu obisku in da se po šolskih prireditvah na prav poseben način zbujajo in goji v ljudstvu simpatija do šole in do njenega dela. Za vzporedne šolskih veselie in slavnosti imamo Slovenci sicer že precej primerne tvarine: pesmi za deklamovanje, gledaliških igrice itd., toda primerne glasbene snovi, brez katere si šolske prireditve niti misliti ne moremo, imamo še pač mnogo premalo, take namreč, ki bi ob učenju ne prizadajala niti učitelju, niti učencem preveč truda, pa bi se z njo vendarle dosegel dovoljen uspeh.

Podpisaneec se je na tem polju sicer že poizkušal, toda po zatrevanju večšakov, ki so zadnje njegovo delo videli, se mu še nobena skladba dosedaj ni tako posrečila, kakor otroška spevoigra, ki jo misli v kratkem izdati in ki nosi naslov:

»Kosova gostija.«

Ko smo to delce, ki je tako preprosto zasnovano, da ga lahko učitelj proizvaja celo z otroki na najnižji stopnji, l. 1910. uprizarili z učenci 1. razreda v Središču, je naredil nastop malčkov tako mogočen vtisk na navzoče starše, da se niso mogli načuditi dovolj, kako je mogoče z otroki, ki hodijo šole 5 mesecev v šolo, kaj takega doseči.

Neki kritičen opazovalec je objavil o dotični otroški predstavi v »Narodnem dnevniku« 1910, št. 117, med drugim te-le vrstice: »Ugajal je zlasti nastop malčkov, ki so peli »Kosovo gostijo«. Ta pesem je nekaj posebnega: prikupna melodija, šaljivo, pristno narodno besedilo — vse se lepo strinja. Naše mnenje je, da bo »Kosova gostija« napravila pri šolskih veselicah mnogo efekta, ako jo nje prireditelj prilično objavi.«

Z ozirom na to dokaj laskavo sodbo sem podpisaneec sklenil »Kosovo gostijo« izdati, in ker bi svoji skladbi rad določil moč natiska (t. j. število izvodov), zato se obračam tem potom do p. n. šolskih oblastev, učiteljev in sploh do vseh, ki se zanimajo za našo mladino in glasbo, z nujno prošnjo, da mi čim najprej blage volje sporočijo, ako reflektujejo na to moje delce, ki bo stalo okrog 1 K t. j. partitura s posebej tiskanim besedilom in z deklamacijskim uvodom. Če še končno omenim, da je moji spevoigri narisal naslovni list priznani naš strokovnjak K. Humek v Krškem, je s tem rečeno, da bo imelo delce tudi lično in zanimivo zunanščino. — V Središču, meseca aprila 1912. — A. Kosi, nadučitelj.

»Omladina« IV. letnik, št. 1, I prinaša to-le vsebino: 1. Uvod v deveto leto; 2. A. Ogris: O pragmatizmu in pragmatizmi; 3. Dr. Lev Brunčko: O teoriji in praksi; 4. Maske in profili, X. A. Ogris: Walt Withman; 5. I. Sajovic: Naloge akademično izobraževalnih klubov; 6. Dril: Slovenska utopija. — Statistika slov. tehnikov. Akad. sokolski krožek v Pragi. Cvetlični dan. Podporno društvo v Pragi. Cankar: Lepa Vida. Dokumenti. — Slovensko dijaštvo. Dijaško-socialni vestnik. Književnost in umetnost. Razno. Pregled revij. Tehnična izpopolnitev je očitna in list splošno priporočljiv. Upravništvo nas prosi naznaniti cenjenim naročnikom, da izide 3. številka z umetno prilogo »Iz nižin življenja«, delo g. Tratnika, ako bo oklic za poravnavo naročnine vestno izpolnjen.

Srednješolski vestnik.

** Šolske počitnice. Naučno ministrstvo je po večkratnih poizkusnih izpremembah v prejšnjih letih sedaj definitivno uvedlo počitniški red za srednje šole, dekliške liceje, učiteljska, komercialne in navtične šole. kakršen je bil odrejen za šolsko leto 1910/1911. Z ozirom na to odločbo bodo trajale glavne počitnice od 16. julija do 15. septembra. Izjeme so določene samo za nekatere kraje. Tako n. pr. bodo trajale glavne počitnice v Bolcanu in Meranu od 9. julija do 8. septembra, v Tridentu in Ro-

veretu od 1. avgusta do 30. septembra, v Galiciji od 1. julija do 31. avgusta in v Bukovini od 7. julija do 31. avgusta. Da se pa omogočijo razni zrelostni in stpejemni izpiti, odpade šolski pouk na omenjenih učnih zavodih (razen v Galiciji) že zadnjih 10 dni (v Bukovini zadnjih šest dni) pred začetkom glavnih počitnic ter se prvega ali drugega pouka prostih dni zaključijo šolsko leto s službo božjo in z razdelitvijo izpričeval. Glavne počitnice se bodo torej na večini šol pričele za učence že s 6. julijem in končale s 15. septembrom. Nova ministrska odredba urejuje tudi šolske počitnice med šolskim letom. Božične počitnice so določene od 24. decembra do vsetega 2. januarja, velikonočne od srede pred Veliko nočjo do vsetega torika po Veliki noči. Ob koncu prvega semestra, ki se konča v soboto pred 16. februarjem (v Roveretu in Tridentu pred 16. febr.), sta pouka prosta dneva tudi sledeči ponedeljek in torek. Glede drugih prostih dni ni nobenih izprememb.

Politiški pregled.

* Jugoslovansko dijaštvo na Dunaju je priredilo 13. t. m. mnogoštevilno obiskano zborovanje, na katerem so posamezni govorniki ostro kritizirali razmere na Hrvaškem. Sprejeta je bila enoglasno med ostrimi protestnimi klici proti Cuvaju resolucija, ki pozivlje vse ljudi dobre volje v boju proti terorizmu in nasilstvom na Hrvaškem ter za ustavne pravice tlačnega hrvaškega naroda.

* Nemci za Hrvate. Dunajska »Zeit« je priobčila v nedeljo krasen uvodnik, v katerem pozivlja nemške parlamentarce, da ne smejo prepustiti boja proti razmeram na Hrvaškem le slovanskim poslancem, marveč Nemci naj se postavijo v prve vrste tega boja. Pravi, da je Hrvaška ob mejah Balkana, kamor so že stoletja obrnjene naše oči. Ali namesto da bi si tam pridobivali simpatije, se vedno in vedno zbujajo le sovraštvu, a sedanje brezpravje na Hrvaškem je kompromitovalo celo državo pred vsem svetom in nam utegne docela odujiti cel Balkan. Tu pa ne bodo oškodovani le Madjarji, marveč cela država, in zato je dolžnost tudi naše državne polovice, našega parlamenta, da se z vso silo zavzame za Hrvate.

* Kdo je zadovoljen s Cuvajem? Iz Rume v Slavoniji: Tukajšnji nemški list »Deutsches Volksblatt« prinaša poziv na nemške liste v inozemstvu, v katerem izrečno in odkrito priznava, da so Nemci v Slavoniji s kraljevim komisarjem Cuvajem popolnoma zadovoljni in da naj ne upoštevaajo jugoslovanskih pritožb, češ, da imajo namen propagirati velehrvaška in trijalistična stremjenja.

* Poljska spominska slavnost v Krakovu. Dne 14. t. m. se je vršila velikanska spominska slavnost Kosciuszkovke zmage nad rusko armado leta 1794. Slavnosti se je udeležilo nad 10.000 ljudi iz cele Galicije. Govorili so poslanci Delmaier in Wrobel. Po slavnostnih govorih se je razvil velikanski demonstracijski izpoved po mestu, za katerega je prišlo do burnih demonstracij proti Rusom.

* Katoliška Unija. Svobodna zveza avstrijskih katoličanov se izpremeni v katoliško Unijo, ki naj bi družila vsa v Avstriji obstoječa katoliška društva, zveze in organizacije. Osrednji odbor je že izdelal program. Koncem majnika zborujejo delegati dva dni na Dunaju. K zborovanju se povabi tudi kardinal dr. Nagl.

* Avtonomija Irske. Medtem, ko se Madjarji pripravljajo, da Hrvatom vzamejo njih politiško samostojnost, ki so jo uživali od pamtveka, bo angleškemu parlamentu predložena takozvana homerule-bil, ki naj končno po par stoletnem boju podeli Irski popolno avtonomijo v vseh notranjih, samo Irske se tičočih stvareh. Irska dobi parlament z dvema zbornicama. Parlament bo smel nalagati tudi davke in celo carino; le med Angleško in Irsko mora ostati vedno svobodna trgovina.

Kranjske vesti.

—r— Umrl je v Krškem odvetnik dr. Janez Mencinger, starosta slovenskih pisateljev. R. i. p.!

—r— Ljudsko šolstvo. Okrajni šolski svet za ljubljansko okolico je na mesto obolele učiteljice Marije Fajdigove imenoval provizorično učiteljico Rozo Svetličovo za suplentinjo na ljudski šoli v Šmartnem pod Šmarno goro.

Štajerske vesti.

—š— Poročil se je tov. Friderik Kožuh, nadučitelj pri Sv. Duhu., z gdč. Alojzijo Gorjakovo, učiteljico istotam. Čestitamo!